

Govor g. Mladena Berginca na slovesnosti ob 20-letnici razglasitev Goriškega za Krajski park, Grad, 8.10.2023

»Najprej izrekam iskreno čestitko ob 20 letnici KP Goriško in se zahvaljujem vsem, ki ste oziroma so sodelovali pri njegovi ustanovitvi ter kasneje pri njegovem operativnem razvoju. Ta park je otrok vseh vas, ki ste pri tem sodelovali.

Ob obletnicah je prilika, da se ozremo v preteklost in ocenimo, kaj se je v tem času dogajalo, kaj smo doživeli in preživeli. V obdobju po osamosvojitvi smo intenzivno gradili svojo novo državo, nastajali so novi zakonski in organizacijski sistemi s ciljem narediti čim bolj urejeno in učinkovito državno ter lokalno samoupravo tudi v luči kasnejše priključitve EU. Vrednote in standardi EU so tudi v največji možni meri vplivali na oblikovanje teh sistemov.

Znotraj vsega tega brbotanja in vretja se je znašlo tudi področje varstva narave. V izjemno velikem naporu za ureditev celovitega varstva je nastajala obsežna ter raznovrstna zakonodaja – od varstva rastlinskih in živalskih vrst pa vse do naravnih vrednot ali pa vožnje v naravnem okolju, če kar čez palec za primerjavo omenim le nekaj iz tega resnično velikega vsebinskega loka. V tem obdobju smo veliko energije namenili tudi širjenju zavarovanih območij v državi. Iz preteklosti nekdanje zvezne države smo podedovali samo eno pravo tovrstno institucijo z vsemi zahtevanimi standardi, to je Triglavski narodni park, TNP. Takratne okoliščine so nas prisilile, da smo se morali najprej posvetiti zavarovanju Škocjanskih jam (ker so nam iz UNESCO zelo resno grozili z izbrisom iz registra SND), potem Škocjanskemu zatoku, ki mu je grozilo fizično uničenje in zatem še Sečoveljskim solinam, ki so bile pred podobnimi težavami. Iz tega položaja, ko smo bili prisiljeni v ustanavljanje teh manjših ZO, smo končno prišli v situacijo, ko je prišel tudi čas za oblikovanje projektov ustanavljanja večjih, resnično velikih parkovnih območij, nekaterih celo večjih od TNP.

Mogoče bo za večino presenečenje, kar bom odkril s tem v zvezi. Namreč tudi za nas je bilo presenečenje, ko so nas v ministrstvu nekega dne postavili pred dejstvo, da je SLO pristopila k EU projektu za ustanovitev Trideželnega parka med Avstrijo, Madžarsko in našo državo, kjer je v to povezavo treba vključiti tudi območje Goriškega. Ker smo bili prioriteten usmerjeni v ustanavljanje drugih zavarovanih območij, predvsem na kočevskem, notranjskem in kraškem območju, nas je ta zahteva našla popolnoma nepripravljene. Vendar smo se sprijeli tudi s tem izzivom in se poleg vseh drugih projektov začeli ukvarjati s tem za nas popolnoma novim projektom. Ne spomnim se več, koliko let smo preživeli skupaj z vami, ki ste sodelovali pri tem. Vem pa, da so to bila res plodovita leta, čas, ko smo skupaj z župani 11 občin in lokalnimi strokovnjaki, ki so bili vključeni v to delo, do leta 2003 uspešno pripeljali ta projekt do konca, ko je vlada sprejela posebno uredbo o razglasitvi krajskega parka. S tem smo z zavarovanim ozemljem na naši strani izpolnili omrežje 3 deželnega parka, ki je povezal tri omenjene države v skupni skrbi za ohranitev skupne narave v tem prostoru.

Težko je danes ocenjevati koliko truda, dela in energije je bilo vloženo v to zgodbo. Kar lahko rečem je, da je bilo nešteto aktivnosti, entuziazma posameznih nosilnih akterjev, pomoči in korektnega sodelovanja občin, podpor posameznikov ter raznih nevladnih organizacij. Ni bilo vedno lahko, tudi zapletalo se je kdaj pa kdaj (kar je sestavni del takih, velikih projektov, v katere je vpeto veliko deležnikov) ampak na koncu se je vse uspešno in srečno zaključilo. In ko je bilo dete rojeno, park ustanovljen, so se začele druge, operativne upravljavsko - izvajalske naloge. Kljub številnim težavam se je parkovna dejavnost vztrajno krepila in uveljavljala med lokalnim prebivalstvom in tudi širše. V mejah možnega se je uspešno spopadala s problemi in vprašanji najprimernejšega pristopa za doseganje ciljev varovanja narave v tem območju. Skromna ekipa (na žalost je država vedno zelo mačehovsko skrbela za ustrezno kadrovske podporo takim ustanovam!), predana temu cilju je s svojim entuziazmom velikokrat naredila toliko kot bi tam imeli dva krat več ljudi. Danes je ta ustanova ena od najpomembnejših v parkovnem omrežju naše države.

Dandanašnji smo priča velikim svetovnim problemom. Takim, kakršnih do sedaj naša civilizacija še ni imela pred sabo. Človeštvo v svojem hlastanju za vedno večjim blagostanjem povzroča sebi in naravi strahovite težave z dolgoročnimi in zelo težko predvidljivimi posledicami. Rast prebivalstva, vedno večja produkcija, še vedno rastoča poraba fosilnih goriv, povečevanje toplogrednih plinov, ki so vzrok za nenadne in nepredvidljive klimatske spremembe, so le nekatere od teh problemov. Soočeni smo z totalnim uničevanjem narave. Človeštvo v 21. stoletju ni sposobno spremeniti našega ravnanja s planetom! Planetom, ki je OMEJEN z viri in samočistilno sposobnostjo, mi pa vsako leto stremimo k vedno večji gospodarski rasti. Verjetno vam je znano, da je ekološki odtis (koliko naravnih virov letno porabimo) SLO tako velik, da bi za naš nivo življenja potrebovali tri Zemlje. Svoj delež naravnih virov, ki jih planet trajnostno omogoča, porabimo že do 18. aprila tekočega leta – od takrat živimo na račun naših potomcev, naših otrok. Izguba biodiverzitete je nepovraten proces, izumrlih vrst ne moremo več oživiti. Vemo, da vsako uro na tem planetu dokončno izumrejo tri vrste. Vsako uro!! Skratka ravnanje ljudi z naravo je neetično in nam pogubno. S slabšanjem življenjskih razmer drugim bitjem, ki si z nami delijo ta planet ogrožamo tudi svoj lastni obstoj.

Dramatičnost vseh teh dogajanj bi nas morala zelo skrbeti, poleg vseh drugih travm, ki si jih ljudje delamo z nenehnim sprožanjem vojn in kriznih stanj ter večanja nevarnosti atomskega holokavsta. Nimamo več veliko časa za korenite spremembe našega načina življenja. Če ga ne bomo spremenili sami, nam ga bo s katastrofami spremenila narava.

Zaradi vsega tega bi se morali nenehno zavedati, da del odgovorov na vse te težave in probleme leži tudi v drugačnem odnosu do narave in spremenjenem obnašanju človeštva do drugih bitij, ki so sopotniki na tem planetu in smo z njimi v nenehni soodvisnosti. Zato je varovanje narave in okolja naš skupni, osrednji problem.

Parkovna območja so v tem pogledu izjemno pomembne institucije, ki lahko odločilno prispevajo k ohranjanju tistega temelja, od katerega smo vsi odvisni – da bomo še imeli pitno vodo, pestro biodiverzitetu, krepke in stabilne gozdove, ohranjene vodotoke in druge

vrednote - namesto zelene puščave, ki jo je vedno več tudi v naši državi - potem bomo zanamcem lahko zapustili dobro osnovo za njihovo pravo blagostanje. V nasprotnem jim bomo ukradli nekaj, za kar nas bodo lahko vedno črtili, da smo jim ukradli prihodnost.

Krajinski park Goričko mora v povezavi z obema sosednjima parkoma zato nadaljevati svoje poslanstvo tudi v imenu vseh nas in za dobrobit vseh naslednjih generacij. Vsem vam želim uspešno delo pri tem«.